

VEDLEGG

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og innvandringsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
19/4526 – AEH

Dato
14.10.2019

**Representantforslag fra justiskomiteen om tiltak for å bekjempe netthets -
Dokument 8:173 S (2018-2019)**

Jeg viser til representantforslag stortingsrepresentantene Maria Aasen-Svensrud, Lene Vågslid, Jan Bøhler, Hadia Tadjik, Kari Henriksen og Ingvild Kjerkehol om tiltak for å bekjempe netthets.

Regjeringen vil legge til rette for en god offentlig meningsutveksling med gjensidig respekt for hverandre. En åpen og fri samfunnsdebatt er grunnleggende for et fungerende demokrati. Ytringsfriheten er en svært viktig verdi i Norge. Norges forpliktelser etter internasjonale menneskerettighetskonvensjoner, og da særlig Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) artikkel 10, gir likevel en snever adgang til å gjøre inngrep i ytringsfriheten når visse vilkår er oppfylt. Derfor har Norge lover som forbyr hatefulle ytringer eller oppfordring til vold, selv om dette innebærer et inngrep i ytringsfriheten.

Hatefulle ytringer rammes av straffeloven § 185. I tillegg kan forskjellsbehandling på grunnlag av etnisk opprinnelse, livssyn, homofil orientering mv. være avgjørende for straffbarheten etter andre bestemmelser, se straffeloven § 186 (diskriminering). Videre kan det være av betydning for om en straffbar handling skal anses som grov, om den innebærer en krenkelse av grupper med et særskilt behov for vern, se straffeloven §§ 264 (grove trusler), 272 bokstav e (grov kroppskrenkelse), 274 bokstav e (grov kroppsskade) og 352 bokstav c (grovt skadeverk). Slike forhold kan også ses som en skjerpene omstendighet som medfører strengere straff, jf. straffeloven § 77 bokstav i.

Representantforslaget fremhever særlig redaktør- og tilretteleggeransvaret knyttet til

nye problemstillinger rundt ytringsfrihet, man viser til blant annet Storbritannia, Frankrike, Tyskland og Sverige hvor det utvikles og eksisterer lover som regulerer redaktør- og tilretteleggeransvar. På dette punkt pågår det allerede en lovgivningsprosess i Norge. Den nevnte problemstillingen er inngående drøftet i Kulturdepartementets høringsnotat om ny medieansvarslov. I høringsnotatet foreslås det blant annet å videreføre redaktøransvaret og gjøre det plattformnøytralt. I representantforslaget er det også pekt på at det bør rettes oppmerksomhet mot forskjellene mellom hatefulle ytringer, trusler, netthets og uheldig debattkultur. Slik jeg ser det, er det imidlertid ikke et behov for å nedsette et utvalg som ser nærmere på hva som utgjør gjeldende rett. Grensen mellom ulovlige og lovlige ytringer kan utledes av forarbeidene og en rikholdig rettspraksis.

Jeg mener det ikke er behov for ytterligere oppfølging av vedtak nr. 698, 7. mai 2018. Justis- og beredskapsdepartementet sendte 4. juli 2018 på høring et forslag som følger opp anmodningsvedtaket. Under høringen har det kommet innspill fra et bredt spekter av høringsinstanser, herunder fra påtalemyndigheten, ofre for diskriminering og sivilsamfunnet. Dette gir et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å følge opp vedtaket. Det videre lovarbeidet vil bli fulgt opp av Justis- og beredskapsdepartementet i samarbeid med Kulturdepartementet.

De nye politidistriktene skal kunne etterforske nettrelatert kriminalitet i større grad enn tidligere. Videre bygges den nasjonale kapasiteten opp gjennom et nasjonalt cyberkriminalisenter (NC3) ved Kripos. På dette senteret blir ressurser og kompetanse samlet i en nasjonal enhet for å styrke politiets arbeid med kriminalitet på internett, herunder hatefulle ytringer/hatkriminalitet. NC3 skal også understøtte arbeidet som blir gjort i politidistriktene. Politiet ønsker tips om diskriminerende og hatefulle ytringer. Tipsmottaket er døgnbemannet hos Kripos og Kripos formidler henvendelser videre til riktig politidistrikt for videre oppfølging.

I departementets styring av Politidirektoratet operasjonaliseres de politiske prioriteringene gjennom mål og krav i tildelingsbrevet. I tildelingsbrevet for 2018 ble det utformet et virksomhetsspesifikt mål om «Effektiv straffesaksbehandling med høy kvalitet». Dette målet er videreført i 2019 for å sikre kontinuitet og for å kunne sammenligne resultater over tid. Riksadvokaten har i sitt mål- og prioriteringsskriv for straffesaksbehandlingen gjennom flere år løftet fram hatkriminalitet som en av de sakstypene som skal ha prioritet i alle landets politidistrikt, på linje med annen alvorlig integritets- krenkende kriminalitet.

I gjennomføringen av politireformen legger det til rette for å samle ressurser og skape sterkere fagmiljøer. Dette må sees i sammenheng med innføring av felles straffesaksinntak, som skal sikre riktige prioritering og kvalitetssikring av straffesaker på tidspunkt for anmeldelse. Det har vært en av de prioriterte funksjonene ved gjennomføring av politireformen. Samtidig har Politidirektoratet utarbeidet en veileder til bruk i politidistriktene, for å sikre ensartet håndtering av hatkriminalitet. Riktig koding av

sakene i politiets registre er også nødvendig for å kunne legge straffeskjerpene momenter til grunn, i tråd med hva loven forutsetter.

For å sikre ensartet håndtering av saksfeltet, utarbeidet Politidirektoratet i 2018 en veileder for registrering av hatkriminalitet til bruk i politidistriktene. Veilederen skal bidra til at flere saker kan avdekkes og registreres på lik måte i politidistriktene. I desember 2018 startet Politihøgskolen nettbaserte studier i videreutdanningstilbudet Forebygging og etterforskning av hatkriminalitet. Domstolene har arbeidet for å sikre at dommere ikke skal la seg påvirke av faktorer som ikke har betydning for saken, eksempelvis religion og etnisitet. Gjennom refleksjon og dialog om dette i dommerseminarer økes bevisstheten om slike faktorer. I introduksjonsprogrammet for dommere er hatkriminalitet på overordnet plan et tema.

Når det gjelder bruk av konfliktrådene der hetseren skal kunne pålegges møteplikt, vil jeg minne om at møter i konfliktrådet bygger på gjenopprettende prosess, noe som forutsetter frivillighet fra begge parter. Det er fullt mulig også i dag å benytte konfliktråd i saker som gjelder netthets, dersom begge parter ønsker dette.

Strafferammen for å fremsette hatefulle ytringer er bøter eller fengsel i inntil 3 år jf. straffeloven § 185. Ved uaktsom overtredelse er den øvre strafferammen fengsel i inntil 1 år. Dette er altså alvorlig kriminalitet som både må etterforskes og behandles på en grundig og adekvat måte av politiet, påtalemyndigheten og domstolene. Å utferdige et forenklet forelegg i slike saker vil sende et uheldig signal om at slike handlinger ikke tas tilstrekkelig på alvor.

Politi- og påtale må også ha oppmerksomhet mot hatefulle ytringer rettet mot politikere og andre samfunnsdebattanter. I brev av 29. mai 2019 fra Riksadvokaten til PST, samtlige politimestre og statsadvokatembeter, Politidirektoratet og Sjef for Kripos, besluttet det i medhold av straffeprosessloven § 59 annet ledd at PST, med virkning fra juni 2019, skal etterforske, påtaleavgjøre og irettføre straffbare handlinger i hele landet begått mot sentralstyremedlemmer i de politiske ungdomspartiene og som har sin bakgrunn i deres politiske virke.

Det er Kunnskapsdepartementet som har ansvar for utvikling av læreplanene for grunnskolen. I oppfølgingen av Regjeringens digitaliseringsstrategi for grunnopplæringen (2017-2021), er det lagt opp til at elevene skal tilbys gode, grunnleggende digitale ferdigheter og digital dømmekraft. Politiet er til stede på nettet, og informasjon om trygg nettbruk og ulike internett-relaterte straffbare forhold er tilgjengelig. Vi har også finansiert forskning om hvordan barn håndterer risiko på internett. I februar 2016 opprettet Regjeringen Senter for ekstremismeforskning, høyreekstremisme, hatkriminalitet og politisk vold (C-REX) ved Universitetet i Oslo. Senteret utvikler kunnskap om årsaker og konsekvenser av høyreekstremisme og hatkriminalitet i Norge og internasjonalt.

På denne bakgrunn vil jeg per i dag ikke stille meg bak forslaget om nedsettelsen av et offentlig utvalg for å utrede rammene for den offentlige debatt på nett og i sosiale medier.

Med hilsen

Jøran Kallmyr